

TORONTAI

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

Egész évre	32— K
Félévre	16— "
Negyedévre	8— "
Egy hónapra	2-70 "

Egyes szám ára 10 fillér.

POLITIKAI ÉS TÁRSADALMI NAPILAP

Felkés szerkesztő: Dr. MAYER JENŐ.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
Zápolya-utca 1. sz. Telefonszám: 21.

MEGJELENIK MINDENNAP, VASÁR-
ÉS ÜNNEPNAPOK KIVÉTELVÉVEL.

Nagybecskerek, 1917.

XLVI. évfolyam, 191. szám.

Csütörtök, augusztus 23.

Teljes erővel folyik az Aháboru mai hirei Isonzó-csata.

A sajtószállítás jelentése.

Budapest, augusztus 23. Délutáni távirat. A sajtószállásról jelentik:

Az Isonzónál még folyik a harc.

A frontot mindenütt tartjuk.

Vrhénél az ellenség némi terepet nyert.

Királyunk az Isonzó arcvonalon.

Bécs, augusztus 23. Délutáni távirat.

Károly király huszonegyedikén az Isonzó arcvonalra utazott, ahonnan ma délben visszatért Bécsbe.

Olasz jelentések.

London, aug. 23. Az Isonzó melletti harcokban küzdő ellenfelek csapatainak számát egy millióra, a tartalékokat pedig ugyanennyire becsülik.

Lugano, aug. 23. Olasz hivatalos jelentés szerint az eddigi harcokban 300 tisztet és 1300 embert ejtettek foglyul, továbbá 30 ágyut zsákmányoltak.

Budapest, aug. 23. Délutáni távirat. A Stefani-ügynökség a következőket jelenti:

A nehéz terep igen nagy követelmények elé állítja a csapatainkat.

A hatvan kilométeres fronton kétezer különböző kaliberű ellenséges ágyu jelenlétét állapítottuk meg. Ezenkívül még sok ágyu van, amely elrejtett állásokból szórja ránk tüzét.

Ma még korai volna közzétenni, hogy 19-ikén és 20-ikán minő eredményeket értünk el.

Az ellenség erős ellenakciója megkezdődött.

A német császár a flandriai-fronton.

Berlin, aug. 23. Délutáni távirat.

A császár huszonkettedikén meglátogatta a Flandriában küzdő csapatokat. A császárt Rupprecht bajor trónörökös és a fővezér fogadták.

A császár a csapatok megsejtelése után beszédet intézett a csapatokhoz, megköszönte vitézségüket és rámutatott a Flandriában dúló súlyos harcokra. Majd így folytatta:

Hogy mikor juttatja nekünk Isten elhatározása a győzelmet, az tőle függ. Kemény megpróbáltatásoknak veti alá népünket és hadseregünket. Ezeket a megpróbáltatásokat ki kell állanunk. Minél hatalmasabb a feladatunk, annál nagyobb örömmel látunk hozzá annak elvégzéséhez. Addig fogunk verekedni, amíg az ellenség meg nem elégszik. Minden német katona láthatja, hogy legnagyobb ellenségünk Anglia, amely gyűlöletet szór Németország ellen az egész világon. Anglia az az ellenség, amelyet legkeményebben kell legyőznünk, akármilyen nehezen megy is. Ha Anglia büszke szívósságára, amelyre legyőzhetetlenségét építi, akkor ti megmutatjátok, hogy ti meg még jobban tudjátok ezt mint ők. Isten segítségével győzedelmesen fogjuk végigharcolni a háborút.

Ezután Rupprecht trónörökös és a fővezér kifejezték a háboru szerencsés kimenetelére vetett bizalmukat.

Buvárhajó sikerek.

Berlin, aug. 23. Délutáni távirat. A Wolff-iroda közli:

Buvárhajóink a gibraltári uttól nyugatra hatásos módon megtámadták ellenségeink szállító forgalmát és 24.000 tonnát elsüllyesztettek.

Az elsüllyesztett gőzösök között volt a Manchester Commerce nevű 14.400 tonnás felfegyverzett olasz gőzös.

A Földközi-tengeren is jelentékeny számú gőzöst és vitorlást süllyesztünk el 43.000 tonnánál nagyobb tonna tartalommal.

A Wolff-iroda esti jelentése.

Berlin, aug. 23. A Wolff-iroda jelenti:

Flandriában a ma reggel megkezdett angol támadások Yperntől keletre tizenöt kilométernyi fronton kiszélesedtek. Az angol támadások súlyos veszteséggel összeomlottak. Repülőflottánk támadásai megerősített helységek ellen az angol parton sikeresek voltak.

Keleten semmi különös esemény.

A nyugati harcok.

Páris, aug. 23. Délutáni távirat. A Havas ügynökség jelenti:

Egész éjszaka az ágyuk ezrei szórta a halált a németekre. Négy órakor a tüzelés titáni méreteket öltött. Negyven perccel később csapataink huszonöt kilométeres fronton előrerohantak árkaikból és elfoglalták az ellenség Verdun előtti első vonalát. Egy órai szünet után folytattuk előrenyomulásunkat és elfoglaltuk a 394-es és 341-es magaslatokat, úgy szintén a Mont Home-ot.

Német repülő-támadás Anglia ellen.

Berlin, aug. 23. Az admirális jelenti:

Huszonkettedikére virradóra egyik tengerészeti repülőrajunk Strasser fregattkapitány kipróbált vezetésével ismét jó eredménnyel megtámadta a Humber mentén levő megerősített helyeket és katonai telepeket, valamint a Lincoln grófságban levő katonai telepeket és az angol tengerparton ör-

szolgálatot teljesítő haderőket. Az ellenséges ellenhatás dacára valamennyi léghajó sértetlenül, veszteség nélkül tért vissza.

Rotterdam, aug. 23. Délutáni távirat. Az angol sajtóiroda közli:

Szerdán reggel ellenséges léghajók elérték Mergate-ot és Dowert. Bombákat dobtak le. Hárman meghaltak, néhányan megsebesültek.

Rotterdam, aug. 23. Délutáni távirat.

A Doverre, Mergatere és Ramsgatere dobott bombáktól tizenegyen meghaltak, tizenhárom megsebesültek.

Tegnap este két repülőgép portyázó utat tett a yorkshirei part felett. Tizenkét robbanó és tizenhárom gyújtóbombát dobtak le. Több ház megsérült.

Khuen-Héderváry Károly a munkapárt állásfoglalásáról.

Budapest, aug. 23. Délutáni távirat.

Khuen-Héderváry Károly gróf az Est munkatársának kijelentette, hogy ha Wekerle programja változatlanul ugyanaz, mint Eszterházyé volt, akkor a munkapárt álláspontja Wekerlével szemben ugyanaz marad, mint volt az Eszterházy kormányval szemben.

„Nem hiszem, — folytatta Khuen — hogy Wekerlének sikerülne a munkapártból többeket kilépésre rávenni. Pártunk változatlanul egységes.”

Támadás az urleborgi norvég konzulátus ellen.

Stockholm, aug. 23. Az urleborgi norvég konzulátust zavargó katonák megtámadták és az ablakokat beverték. A konzul fiát orosz katonák véresre verték és egy papot, aki a konzul fiának segítségére sietett, miután tetteleg bántalmazták, ruháját, papi ormátusát letépték.

Ellenséges repülő-támadás Freiburg ellen.

Berlin, aug. 23. Délutáni távirat. A Wolff-ügynökség jelenti:

Augusztus 22-én reggel hét órakor ellenséges repülőgépekről bombákat vetettek Freiburg városára. A bombák semmi kárt nem tettek. Az egyik repülő visszatérése közben légi harcban lelőttük.

A kancellár és a békerezolúció.

A birodalmi gyűlés főbizottságának ülése. — Kancellárváltozás előtt?

Berlin, aug. 23. A birodalmi gyűlés főbizottságában tegnap folytatták a a külpolitikai kérdések tárgyalását.

Kuhle mann államtitkár a következő kijelentést tette: „Nekünk a hatalomra, a jogra kell alapítanunk politikánkat és teljes bizalommal akarjuk megkezdeni az utolsó háborus évet. Legfontosabb a szövetségeseinkhez és a semlegesekhez való jó viszonyapó-lása és továbbfejlesztése. Fontos kötelesség továbbá, hogy ebben a pillanatban, mikor mindenki erős és hajhatatlan, ne nyujtsuk ki kezünket és ne higyjük, hogy lágy szavakkal hatást érünk el. Viszont akkor, amikor odaát majd megtörik a jog és engesztelékeny hangulat jut felszínre, ne zavarjuk meg az események fejlődését kemény szóval.

Most, amikor mi valószínűen az óriási háboru utolsó esztendejébe lépünk, ama szilárd akarattal tesszük azt, hogy ki-tartunk a háboru szerencsés befejezéséig, amíg a németek jövőjét biztosító béke elérkezik.

Ezután Michaelis kancellár szólalt fel és olyan nyilatkozatot tett, amely a képviselők nagy részét meglepte és amely esetleg súlyos parlamenti válságra vezethet. **A kancellár rövid beszédében ugyanis azt mondta, hogy ő sohasem jelentette ki azt, hogy a többségi pártok békerezolúciója alapján**

áll. Kilátásba helyezte a kancellár, hogy hadicéljait adott időpontban kifejti és ezek a rezolúció keretein belül megvalósíthatók lesznek.

Erre a szocialista Evert szólalt fel és a többségi pártok nevében kijelentette, hogy a pártok képviselői, kik a július 12-iki határozati javaslatot megújították, megállapítják, hogy azon tárgyalásokban, melyek a rezolúcióról az érdekelt pártok és a kancellár között lefolytak, egyik pártsem hihette a felmerült nyilatkozatból, hogy a kancellár nem fog a rezolúció alapjára helyezkedni. A kancellár abbéli állítása, hogy a többségi pártok között ellentétek merültek fel a rezolúció felfogására nézve, helytelen. Az érdekelt pártok képviselői a kétségtelen szándékban és a rezolúció tartalmára nézve tökéletesen egyetértettek.

Kancellárválság?

Berlin, aug. 23. Délutáni távirat. **Parlamenti körökben elkerülhetetlennek tartják a kancellárválságot.**

A Vorwärts mai száma hevesen támadja a kancellárt tegnapi beszédéért és kijelenti, hogy jegyzőkönyvvel fogja bizonyítani, hogy a kancellár első parlamenti beszédében előadta a többségi pártok békerezolúcióját.

tük őket. Ma reggel a Stadentől és Menintől Ypernt felé vezető országutak között új harcok fejlődtek ki. Artoisban Lenstől északnyugatra és nyugatra erős tüzelőkészítés után az ellenség megtámadta állásainkat. Hei i betöréseket erőteljes ellentámadásokkal, amelyek elkés-redezt közelharcokra vezettek, egyenlítettünk ki. A felgyújtott Lens városától délnyugatra egy szénhalom még az angolok kezén van. Lecatletől északnyugatra és nyugatra számos előtéri ütközet játszódott le, amelyekből foglyokat szállítottunk be. St. Quentin újra a franciák tüze alatt áll.

A német trónörökös hadserege: A verduni csataterén a franciák tegnap néhány szakaszon folytatták támadásaikat. Sok helyen még éjjel is folyt a harc. Az avoourti erdő déli részében és az ettől keletre fekvő magaslaton az ellenség számos hiábavaló roham után megvetette lábát. A 304-es magaslaton tűzünkben és a derék védők vitézségén minden támadás meghiúsult, azok is, amelyeket délnyugatról és a Mort Hommetől átkarolólag intéztek. Azokat az előretöréseket, amelyek a Bois de Corbeauxtól keletre fekvő hegyhátról a Forges föld ellen irányultak, visszavertük.

A Maas keleti partján a franciák benyomultak Samegnieux déli részébe. Egyébként a 344-es magaslatról a Beaumont-Vacheroville utig és a Fosses erdőbe délelőtt és délután vonalaink ellen előretörő sűrű tömegeit vérszen visszavertük. Az ellenséges gyalogság veszteségei súlyosak voltak. A francia hadvezetőség a tíz támadó hadosztályból többet kénytelen volt friss csapatokkal pótolni. A legutóbbi napokban Voss hadnagy 36. és 37., Müller tiszthelyettes 25. és 26. légi győzelmét aratta.

Keleti harctér:

Lipót bajor herceg vezértábornagy arcvonala: Rigánál, Dünaburgnál, Tarnopolnál és a Zbruc mentén feléledt a harci tevékenység.

József főherceg vezérezredes arcvonala: A Trotus völgytől délre augusztus 20-án és 21-én a románok nagy erőket vetettek harcba, hogy a Grosestől két oldalt és Sovejától északkeletre szerzett tényereséget csapatainktól visszaragadják. Minden támadást nagy veszteségükkel visszavertünk.

Mackensen vezértábornagy hadserege: nál és a macedon arcvonalon a helyzet változatlan. Ludendorff.

Hivatalos jelentések

Vezérkarunk jelentése.

Budapest, augusztus 22.

A miniszterelnökség sajtóosztályától a következő hivatalos jelentést kaptuk a harctéri eseményekről:

Keleti harctér:

Sovejánál, Oknánál és Szultától nyugatra az ellenség erős, de hiábavaló támadásokat intézett. Egyébként nincs különös jelenteni való.

Olasz harctér:

Augusztus 21-ike az Isonzó hadsereg történetében a legforróbb harci napok egyikévé vált. Canaletól keletre a Vrh falut át kellett engednünk az ellenségnek. Az olaszok minden erőfeszítése, hogy lökésükkel az e helyiségtől délre fekvő magaslatokon átjussanak, sikertelen maradt. Épp így meghiúsult az ellenségnek Desolatól délre több jelentékeny erővel intézett támadása. Ez alkalommal a 25. morva népfölkelő ezred különösen kitűnt. Görztől keletre és Bigliánál a vitéz védők legelső árkaikat új megismételt rohamokkal szemben, mint az előző napokban, most is győzedelmesen megtartották. Az ellenséget súlyos veszteségei és teljes kimerülése itt arra kényszeríteték, hogy délután harcszünetet tartson.

A legerősebben a Karszt-fensíkon folyt a viaskodás. Hevességben már alig meghaladható tüzéségi tüztől támogatva az ellenség kora

reggeltől késő estig hadosztály hadosztály után vetett állásaink ellen harcba.

A legerősebb csapás a szakasz két szárnya ellen, a Fajti Hrib—Kostanjevica-terület ellen, ahol 1915 nyara óta a Karsztot harcoló 39. és 46. számú magyar ezredek új hősi hirt szereztek, továbbá Medeazza és San Giovanni ellen irányult. A nap eredménye a csapatok és vezetőik fényes magaviseletének megfelelő volt. Ha kis, védőharc természetéből következő ingadozásokra került is a sor, a siker elvitázhatalanul a mi oldalunkon van.

Ma napfelkelte óta olasz tömegek újra és újra rohamoznak Karszt állásaink ellen.

Conrad báró tábornagy hadserege: sokszor fokozott harci tevékenységre került a sor. A Sugana-völgyben felderítő osztagaink hetven foglyot szállítottak be. Arsierotól északnyugatra a tegnapi jelentett vállalkozásnál két tiszt, 150 főnyi legénység és három géppuska maradt kezünkön. A Garda-tótól nyugatra heves harcok után csapataink elfoglaltak egy ellenséges támaszpontot.

A vezérkar főnöke.

Német hivatalos jelentés.

Berlin, augusztus 22.

A nagy főhadiszállás jelenti:

Nyugati harctér:

Rupprecht trónörökös hadserege: Flandriában a tüzéségi harc a tengerpart mentén és Bixhooetól Marnetonig este ismét nagy hevességet ért el. Tegnap reggel Yperntől északkeletre heves tüzhullámok után az angolok St. Juliennál erős előretörést intéztek. Visszaver-

HIREK

— A vármegyei tisztikar bucsuja dr. Dellimanics Lajos főispántól. Torontál vármegye tisztviselői kara, valamint a vármegye mellé rendelt számvevőszék tisztviselői Jankó Ágoston udv. tanácsos alispán vezetésével ma délelőtt vettek bucsut Dellimanics Lajostól abból az alkalomból, hogy távozik a vármegye főispáni székéből. A tisztviselők nevében, akik teljes számmal megjelentek, Jankó Ágoston alispán intézett megleghangu bucsubeszédet a távozó főispánhoz és a tisztikar nevében őszinte sajnálkozását fejezte ki afölött, hogy Dellimanics Lajos a változott politikai viszonyok folytán megvált a főispáni állástól. Valamennyiük nevében arra kérte, hogy a megyei közéletben ezután is érvényesítse kiváló munkaképességét és nagy tapasztalatait. Biztosította a főispánt, hogy távozása alkalmával nemcsak a tisztviselők, de az egész vármegye közönségének őszinte szeretete és hálás elismerése kíséri útjára és megköszönte a tisztikarral szemben tanúsított jóságát és szeretetreméltó barátságát.

Az alispán beszéde után dr. Dellimanics Lajos meghatóttan mondott köszönetet az üdvözlésért és köszönetét nyilvánítja a vármegye

Telefon 330.

VÁROSI MOZI A VÁROSI SZÍNHÁZBAN.

Telefon 330.

Csütörtökön, 1917. évi augusztus hó 23-án két előadás: este fél 7 és 9 órakor rendes helyárok mellett, elsőrangú zenekísérettel szalon:

Az ítélet napja.

Egy színész tragédiája 5 felvonásban, a főszerepben a világhírű dán művész Nils Chrasander.

tisztviselői karnak, hogy ők munkájuk pontos és lelkiismeretes teljesítésével, sőt a kötele-sen túl is végzett munkálkodásukkal mindig a helyzet magaslatán állottak. Ő a maga részéről minden tehetségével mindig azon volt, hogy a közügynek szolgáljon, hogy ez meny-nyire sikerült, a közvélemény van bízva meg-ítélni és ha a közvélemény megnyilvánulását figyeli, elmondhatja, hogy elégedetten távozik a főispáni székéből. Biztosítja a tisztikart, hogy körülből a legjobb emlékekkel távozik és igéri, hogy a megyei közéletben ezután is részt fog venni. A szíves megjelenést még egyszer meg-köszönve arra kérte a tisztikart, hogy tartsák meg jó emlékezetükben.

A megjelentek a beszéd elhangzása után percekig zajosan éltették a távozó főispánt, amivel a tisztelgés végett ért.

A megyei tisztikar bucsuját megelőzőleg a főispáni hivatalban közvetlenül működő tisztviselők külön tisztelegtek dr. *Deltimanyes* La-jos előtt és nevükben *Filkovic* Boldizsár má-sodfőjegyző mondott néhány bucsuszt, amit a távozó főispán szívélyesen megköszönt.

— **Egyházi kinevezés.** *Glattfelder* Gyula dr. megyéspüspök magyarbáuhelyesi plébánossá a község egyhangú választása alapján *Kovács* Géza magyarpadéi plébánost nevezte ki.

— **Katonai előléptetés.** A legutóbbi katonai kinevezések, illetve előléptetések között még két nagybecskereki tiszt szerepel: *Krumenac-ker* Ferenc p. ü. számtanácsos fia. Az idősebb *Krumenacker* Dezső a cs. és kir. 67. gy. ez-red főhadnagya, ki a fronton teljesít szolgálá-tot századossá lépett elő, a fiatalabb *Krume-nacker* Imre a cs. és kir. katonai akadémia jelesen végzett növendéke pedig mint a 4-ik bosnyák ezred hadnagya került ki az akadé-miából.

— **Katonai kitüntetések.** A katonai rendeleti közlöny a következő kitüntetéseket közli a cs. és kir. 12. gyalogezredben:

Ófelsége a király megparancsolta, hogy *Oschöwitzer* Antal tart. főhadnagynak az újabb legfelsőbb dicséző elismerés tudtul adassék a kardok egyidejű adományozásával az ellenség előtti vitéz magatartásáért, *Szűcs* Ferenc és *Láng* Károly tart. hadnagynak a legfelsőbb dicséző elismerés a kardokkal az ellenség előtti tanusított vitéz magatartásukért.

A legénységi állományban a 2. oszt. ezüst vitézségi éremet kapta az ellenség előtti vitéz magatartása elismeréséül *Klacsanszky* Vince népfőlkelő. A bronz vitézségi éremet: *Lenárd* György és *Csuport* József szakaszvezetők, *Mor-rovics* Ferenc címz. szakaszvezető tizedes, *Ma-joresik* István, *Paska* József és *Németh* János tizedesek. *Nyári* János, *Dojesinovits* János, *Weber* Mihály, *Benik* Géza címz. tizedesek, *Weisz* Arnold, *Weisz* József, *Mészáros* Lajos, *Vanásik* Imre, *Filler* István, *Kupesz* Sándor, *Nagy* Kálmán, *Dolles* János, *Brelík* János, *Lőrincz* István, *Krizsán* József őrzézetők, *Kovács* Sándor, *Lenhardt* Mihály, *Mokri* Pál, *Peters* István, *Plenkanez* György, *Rabek* Mihály, *Szi-kora* Cyrill, *Tamoski* István, *Wentoniczky* Já-nos, *Kostyál* József, *Mezei* Ferenc, *Kisadi* Géza, *Strateni* Ede, *Szabó* István, *Szedmák* József, *Batilka* János, *Bengyák* Nándor, *Bodis* Sándor, *Garai* József, *Jurcsák* Antal, *Baprin* Ferenc, *Tóth* Joachim, *Kabat* Rezső, *Duffy* Menyhért, *Lizsicza* József, *Lőrincz* Mihály, *Reiner* Ferenc, *Tille* József, *Csirok* Gábor, *Gyuresovics* And-rás, *Harangozó* Jakab, *Kompász* Florián, *Kósa* Ignác, *Kurutz* Albert, *Lengyel* Sándor és *Ot-rasz* István gyalogosok. A vaskeresztet a vitéz-ségi érem szallagján *Gollács* János póttarta-lékos.

— **Püspöki körlevél.** *Glattfelder* Gyula dr. megyéspüspök most kiadott X. pástorlevelé-ben elrendeli a templomok rekvirálendő vö-rösrézből készült részeinek összeírását. Intéz-keedik az iskolák megnyitásáról s több minisz-teri rendeletet közöl.

— **Személyi hir.** *Martens* Cäsar ur a mező-hegyesi cikorgyár és finomító műszaki és adm. igazgatója f. évi július hó 5-én saját kérel-mére nyugdíjba lépett. A Mezőhegyesi Ipar-résztvénytársaság nevezett ur fáradhatatlan és érdemdu szolgálatiért oly módon fejezte ki elismerését, hogy őt igazgatósági taggá vá-lasztotta meg, hogy ezáltal rendkívüli képes-ségeit magának továbbra is biztosítsa. A gyár technikai vezetésével *Malbaski* Milán ur okl. gépész-mérnök, műszaki helyettes igazgató,

az adminisztratív ügyek vezetésével pedig *Kör-mendy* Lajos ur (volt központi cégvezető) mint helyettes kereskedelmi igazgató lett megbízva.

— **Béremelés a nyomdaiparban.** A Vidéki Nyomdatulajdonosok Országos Szövetsége és a nyomdai munkások szakszervezete közötti újabb megálapodás szerint az ország összes nyomdai szakmunkásai évi 520 K, a munkások pedig évi 200 korona rendkívüli béremelésben része-sülnek. Dacára annak, hogy ezen iparágban a munkabérek szerződésileg ez év végéig meg-voltak állapítva, a háborus viszonyok elkerül-hetlenné tették ezen béremelést, amely jelen-tős összegénél fogva nagyban felülmúlja az eddig már több ízben megállapított béremelé-seket.

— **Meteor az időről.** Szeptember hónapra Meteor a következőket jelenti: A hónap vál-tozási napjai: 1. csapadékos, leginkább ziva-táros jelleggel; 8. szeles, esetleg viharos, vagy zivataros jelleggel s csapadékkal; 12. szeles, hűvös, viharos, vagy zivataros, amidőn töm-örült napfoltok esetére az időjárásban igen erős hősiyedés es kifejtett csapadék várható; 14. hűvös idő; 16. változó, meleg, száraz jel-legű idő felé; 19. meleg, száraz; 24. változó; 29. csapadékos; 30. hűvös. Szeptember tehát a bolygók részéről első felében nem ígérkezik kellemes hónapnak, különösen nem 8. és 12-én és ezek körül. A kellemesebb időjárás 16-tól várható, mely hosszasan van hivatva tar-tani, míg aztán a hónap végével, bár nem tul-mértékben csapadék várható.

— **Haditengerészetünk a világháboruban.** Di-csőséges hajóhadunk világháborus szereplésé-nek főbb momentumai elsőrangú művészi ki-vitelű albumban megörökítve jelentek meg a Hadsegélyző Hivatal özvegy és árva alapja javára „A cs. és kir. haditengerészet a vilá-g-háboruban” címmel. A 24 pompás mély nyom-atu képet tartalmazó album megrendelhető a Hadsegélyző Hivatal gyűjtőosztályánál, Bu-dapest, V. Akadémia-u. 17.

Népuralom és diktatura.

Írta: Emo Descovich.

Wilson már az elnökválasztás alkalmából több beszédében mint egyedül helyes kormányformát magasztalta a demokratikus. Amerika beavatkozása alkalmából a háboru legfőbb céljaul azt jelölte meg, hogy a többi országokban is hasonló viszonyok teremtesse-nek. Eltekintve attól, hogy egy és ugyanazon kormányforma nem illik rá minden országra, föl kell vetnünk azt a kérdést is, hogy olyan államok, amelyekben egyideig egészen demo-kratikus volt a kormányforma, miért tértek át később más formákra? Továbbá: mi az oka annak, hogy a tiszta népkormányzatokat oly gyakran szinte egy csapásra tisztán abszolu-tisztikus rendszer váltja föl?

A demokratikus kormányforma a jogok és kötelességek egyenlőségén épül. Az egyesek megközelítően egyenlő gazdasági viszonyait csöndesen feltételezik hozzá.

Kezdetleges állapotoknak ez meg is felel. Változik azonban a helyzet, mihelyt nagyobb-számu egyének hatalom és vagyon révén tul-nyomó befolyásra jutnak. A dolgoknak ilyen fejlődését látjuk a régi Rómában, a triumvirek és a császárok idején. A szabadszellemeű al-kotmány dacára a hatalom egyesek kezében összpontosult, akiknek vagyona a tartományok-ban nem mindig kifogástalanul szerzett pénz-ből és birtokból származott. Ezek a gazdagok aztán összeszövetkeztek, gyermekeikből kellett a császároknak összeállítaniok pretoriánus gár-dáikat, amelyek aztán kényük-kedvük szerint rendelkeztek a trónnal.

A demokráciákat apostolai a türelmességük és békeszeretük miatt magasztalják. Aki azonban átlapozta a történelmet, arra az ered-ményre jut, hogy a sovinizmus a demokratikus alkotmányformák közt mindig magasabb hul-lámokat ver, mint egyebütt. A demokratikus Athén és az arisztokratikus-monarchikus Spárta háboruságait mindig Athén hódítóvágya és az a törekvése okozta, hogy a demokráciát egész Görögországra rákényszerítse. A római köztár-saság mindig harciasabb, terjeszkedésre vá-gyóbb volt, mint a királyok és a későbbi csá-szárok Rómája. Napoleon nagy hódító hadjá-rata a francia köztársaság sovinizmusából szü-letett. A revanche-gondolat szítása, amely Franciaországnak a világháboruba való belé-pését okozta, csak egy köztársaságban volt le-hetséges.

A demokráciák, bármennyire hadakozzanak az egyesek tulságos hatalma ellen, szorongat-

atásuk idején sokszor olyan kiváltságos hatal-mat adtak mindenkor vezetőiknek, amely fölér egy abszolút uralkodóval. Mindig az ilyen diktátorok voltak azok, akik adott pillanatban magukhoz ragadták az abszolút hatalmat és gyakorolták minden olyan tekintet nélkül a népre, amely például az alkotmányos monar-chiának lényegéhez tartozik. Ez persze mindig a népakarat végrehajtásának örvével történt. Így csinálta Caesar, így Napoleon, így a többiek. Mindig valami külső ok volt az ürügy efféle fordulatra. Először valamely háboru szükség-ségét igazolták. Valamelyik nép megsértette a nemzet méltóságát, szaporítani kellett a csap-atok számát, hogy a sértegetőt meg lehessen büntetni. Az új hadsereget rendben, fegyvelem-ben kell tartani. Ehhez az államfő különös hatalmára volt szükség. A hatalom megadásá-val aztán nyitva volt az abszolút uralom útja.

Hogy áll a dolog most már Amerikával, amely önkényesen arbiter mundi-vá tolja föl magát?

Az északamerikai Unió az elképzelhető leg-kedvezőbb körülmények közt keletkezett. A történelem tanulságaira támaszkodva, egészen könnyen meglehetett valósítani, hogy az egyen-lőség, kiváltságos osztályok meglévő jogainak sérelme nélkül, kifejezésre jusszon a kormány-formában. És a dolgok mégis oda fejlődtek, ahova a régi Rómában.

A tulnyomóan kereskedő és iparos észak-keleti, különösen az újangol államok tulsulyra jutottak. Mikor a tulsulyt a déli államok fél évszázaddal ezelőtt békés versenyben vitássá tették, akkor a rabszolgák felszabadításának ürügyével fegyverhez nyultak és hosszú, véres küzdelmekben szilárdították meg uralmukat. Azóta aránylag csekély számban, de egyen-ként annál nagyobb vagyonok gyűltek ott össze, amelyek tulajdonosai mögött — hála a pénz erejének — százezrével sorakoznak a gazdasági függésben levők és ezek aztán ugy választanak, ahogyan kenyéradó gazdák akar-ják. A „nagyfejúek” viszont nagy kapitalisz-tikus ringekbe tömörülnek, amelyek segítsé-gével minden más — valóban a népből szár-mazó — hatalom felülkerekedését megaka-dályozzák. Ezek az amerikai pretoriánusok, a tröszt-mágnások kereskedelmi befolyásuk ré-vén gyakorolják a hatalmat. Ők döntenek nemcsak az elnökválasztásnál, hanem az el-nök aktusait is ők befolyásolják, ők adják meg politikájának irányait.

Amerika külpolitikájának minden legutóbbi eselekedetét a nagytőke érdekei diktálták: a spanyol háborut, a Panama-köztársaság elszakadását, a világháboruban pedig a semleges-ség magyarázatát, végül a beavatkozást. A fegyverkezés folytonos erősödése a „béke megőrzésének” örve alatt, az állítólagos sé-relmeken való felháborodás, most pedig a tőlünk olyan rossz néven vett általános véd-kötelezettség bevezetésének kérdése: mind-ezek politikai megnyilvánulásai annak a ka-pitalisztikus akaratnak, amelynek végrehajtója Wilson. Ami Amerikában még soha meg nem történt, most beövetkezett. Az elnök kato-nákkal kísértette magát a kongresszusra. Te-hát már testőrgárda is... Aztán elhangzott már néhányszor a diktatura szó is. Wilson a háboru révén, legalább is egyelőre, autokrati-kus hatalomra jut. A szenátus, a kongresszus még megvannak. De ezeket a testületeket az

A nők választójoga

egyhangulag a

Diana

puder és krém mellett nyilatkozik meg, mert e két szer a női szépség egyedüli biztosítéka. Próbadoz kor. 1— Nagy doboz „ 2/50

Mindenütt kapható!

elnök hívei dominálják és az ellenvélemény itt is olyan felségárulás, mint a régi Rómában. Míg keleti Európában összeomlik egy autokratikus rendszer, azalatt az amerikai kontinensen egy új alakul ki. Mert demokrácia és diktatura belső kölcsönösségi viszonyban vannak. Alkotmányos monarchiánkban semmi ok sincs ilyen hirtelen változásokra. Népek és fejedelmek egyaránt érdeke a békés fejlődés. Fegyverhez csak akkor nyulnak, ha létük védelme megköveteli. Demokratikus államokban a háború a sovinizmusból sarjad, vagy olyankor tör ki, mikor egyetlen embernek szüksége van rá, hogy utat vágjon vele az egyeduralomhoz.

KÖZGAZDASÁG

Állatbetegségek.

Torontálvármegye területén legújabbán a következő ragályos állatbetegségeket állapították meg hivatalosan:

Lépfene: Alibunári járás: Ferdinándfalva, Iloncz; csenei járás: Kisjécsa; módosi járás: Torontálszécsány 1.; nagybecskereki járás: Alsóelemér, Felsőaradi, Nagytárnok 1., Óecska 1.; párdányi járás: Párdány; törökkanizsai járás: Gyála, Oroszlámos; zombolyai járás: Vized m.; Nagybecskerek város 1.; Nagykikinda város.

Veszétség: alibunári járás: Iloncz, Kéviszöllös, Petre; csenei járás: Gyertyámos, Klári; módosi járás: Maczedónia, Rudna; nagybecskereki járás: Katalinfalva, Lázárföld, Pécska; nagykikindai járás: Basahid; nagyszentmiklósi járás: Nagycsanád, Valkány; pancsovai járás: Hertelendyfalva, Társcsó; perjámosi járás: Perjámos; törökbecsei járás: Beodra; törökkanizsai járás: Deszk, Józseffalva, Törökkanizsa; zombolyai járás: Garabos, Kistószeg, Mollyfalva, Zombolya; Nagybecskerek város; Nagykikinda város.

Takonykór és bőrféreg: pancsovai járás: Dolova, Révaufalu.

Ragadós száj- és körömfajás: nagyszentmiklósi járás: Porgány m.

Ivarszervi hólyagos kiütés: nagykikindai járás: Tiszahegyessz. m.

Rühkór: módosi járás: Bóka t. ló; nagybecskereki járás: Ernőháza ló; Écska ló; pancsovai járás: Dolova ló; törökbecsei járás: Aracs 1 u. és 1 t. ló, Kumán 7 u. ló, Törökbecse ló; törökkanizsai járás: Ókeresztur 7 u. ló, Tiszaszentmiklós ló.

Sertésorbánc: csenei járás: Berekszónémeti 3 u.

Sertéspestis: Csenei járás: Billéd 7 u., Csátád 2 u., Csene 5 u., Gyertyámos 3 u., Papd 20 u., Ujvár 22 u.; módosi járás: Bóka 2 u., Módos 2 u.; nagybecskereki járás: Óecska 6 u., Orlód; nagykikindai járás: Máriafölde, Mokrin; pancsovai járás: Hertelendyfalva 2 u.; párdányi járás: Párdány, Torontáldínyés t.; perjámosi járás: Kisósz; törökbecsei járás: Karlova 2 u. és 1 p.; törökkanizsai járás: Óbék, Ószentiván 2 u., Tiszaszentmiklós; zombolyai járás: Garabos 2 u., Magyarcsérnye 14 u., Mollyfalva, Németcsérnye m., Zombolya; Nagybecskerek város 3 u.; Nagykikinda város 1 u. és 1 l.

A kimutatásban a jelek magyarázata: l. = legelő, m. = major, p. = puszta, sz. = szállás, t. = tanya, u. = udvar.

A helyi fogyasztók nem vásárolhatnak a nagybirtokosoktól. A Közélelmezési Hivatal elnöke rendeletet intézett a törvényhatóságokhoz és szigorúan eltiltja, hogy idegen községek területén engedély nélkül gabonát vásároljanak. A rendelet intézkedik arról is, hogy a helyi fogyasztás céljára csak a kisebb gazdák terméskészletét jelöljék ki, mert a múltban többször megtörtént, hogy egyes főszolgabírák a nagyobb gazdaságokat arra bírták, hogy terméskészletüket ne a Haditerméknek adják el, hanem helybeli fogyasztóknak, holott ez ellenkezik a miniszteri rendelettel.

TAJÉKOZTATÓ.

Az ingyenes olvasóhelyiség és könyvtár nyitva van minden nap délután 5 órástól este 10-ig. Vasár- és ünnepnapokon délután 8 órástól este 10-ig. Könyvtárhoz vasárnaponként, szerda, péntek délután 5-7 óráig.

Pályázati hirdetmény.

Torontálvármegye csenei járásához tartozó Óregfalva községében megüresedett községi jegyzői állásra pályázatot hirdetek. Felhívom mindazokat, kik ezen állást elnyerni óhajtják, hogy az 1883. évi I. t.-c. 6. §-a, illetve az 1900. évi XX. t.-c. 3. §-ában megkivánt minősítéseiket és eddigi alkalmaztatásukat igazoló okmányokkal felszerelt kérvényüket a csenei szolgabírósnál 1917. évi szeptember hó 15-ig nyújtsák be.

Javadalmazás:

1. Kézpénzfizetés évi 2400 korona.
2. Hivatalos kiszállások alkalmával 6 korona napidíj.
3. Szabad lakás mellékhelyiségekkel és 451 -öl házikert hasznélvezete.
4. Községi előfogat ingyen használata ugy saját személyére nézve, mint családja részére a járás területén belül és Zombolyára.
5. Magánmunkálatokért a szabályrendeletileg megállapított díjak.

A választás határnapját később fogom kitűzni.

Csene, 1917. évi augusztus hó 14-én.

680—3.2

Sztojanovics, főszolgabíró.

Farkasd község előljárósága.

1378—1917. szám.

685—2.2

Hirdetmény.

Farkasd községben a Moldoványi-féle tanyán 1917. évi július hó 3-án egy darab 1¹/₄ éves fehér sertésnek bitangságba vétetett.

Ha igazolt tulajdonosa a felmerült költségek lefizetése után a bitangságba vett sertést 1917. évi augusztus hó 25-ig át nem veszi, ugy az f. évi augusztus hó 25-én d. e. 8 órakor nyilvánosan elárvereztetik.

Farkasd, 1917. aug. 18

Jankov Tóma
bíró.

Pérvkov László
s. jegyző.

Pályázati hirdetmény.

Torontálvármegye csenei járásához tartozó Kőcsé községében megüresedett községi jegyzői állásra pályázatot hirdetek. Felhívom mindazokat, kik ezen állást elnyerni óhajtják, hogy az 1883. évi I. t.-c. 6. §-a, illetve az 1890. évi XX. t.-c. 3. §-ában megkivánt minősítéseiket és eddigi alkalmaztatásukat igazoló okmányokkal felszerelt kérvényüket a csenei szolgabírósnál 1917. évi szeptember hó 15 napjáig nyújtsák be.

Javadalmazás:

1. Kézpénzfizetés évi 2400 korona.
  2. Legelőbératalány 60 korona.
  3. Járásom belüli utazásokért 240 korona napidíjatalány.
  4. Járáson kívüli utazásoknál nappal 6 kor., nappal és éjjel 10 kor napidíj.
  5. Szabad lakás és kert hasznélvezete.
- Magánmunkálatokért a szabályrendeletileg megállapított díjak.

A választás határnapját később fogom kitűzni.

Csene, 1917. évi augusztus hó 14-én.

681—3.2

Sztojanovics, főszolgabíró.

Hirdetmény.

Adó- és főzigazgatási ügyekben teljesén jártas egyén 8 korona napidíj és azonnali belépés mellett alkalmazást nyer.

Nagyárnok község előljárósága.

Friss teavaj

állandóan kapható

Luther-utca 2976.sz. a.

Két elárusító

egy, ki a könyvelésben is jártas, azonnali belépésre kerestetik.

Sukovác Izván

férfi- és nőidivat-üzlete
Nagybecskerek.

Nyomdásztanoncul

legalább két középiskolát jó eredménnyel végzett flu heti-fizetéssel azonnal felvétetik

lapunk nyomdájában.

Munkáslányok

azonnal felvétetnek

helyi nagyobb iparvállalatnál.

Rikkancsokat

felvesz

a Torontál kiadóhivatala.

Hirdetéseket

jutányos áréri közöl a

„Torontál”

pol. napilap kiadóhivatala